

Täysistunto

Torstai 26.11.2020 klo 16.00—20.40

11. Lakialoite laiksi kuntalain 32 ja 33 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 31/2020 vp Minna Reijonen ps

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

20.07 Minna Reijonen ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuntavaaleilla kansa valitsee päättäjät kuntiin. Tämä lakialoitteeni koskee sitä, että vaalitulosta kunnioitettaisiin entistä enemmän. Tekniset vaaliliitot kuntavaalien jälkeen vähän ihmetyttävät. Niillä voidaan muokata vaalien tulosta, se on tietysti aika yleinenkin käytäntö. Tällöin vaalitulos vääristyy, koska vaalien jälkeen tehtävillä vaaliliitoilla niitä liiton tekeviä puolueita käsitellään ikään kuin yhtenä puolueena.

Kuntavaalien jälkeen kunnan toimielimien puheenjohtajien paikkojen ja luottamuspaikkojen tulisi määräytyä suhteellisen vaalitavan vaalituloksen mukaisesti. Olisi hyvä, jos vaaliliitot ilmoitettaisiin jo ennen vaaleja. Vaalien jälkeen se on eri asia kuntalaisenkin kannalta ja voi vääristää vaalitulosta.

Kuntavaaleissa luottamuspaikat jaetaan kunnallisvaalilaissa säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti valtuutettujen määrän perusteella. Kunnanhallituksen, kunnanvaltuuston, jaostojen ja lautakuntien puheenjohtajien paikat ja muut luottamushenkilöpaikat tulee jakaa saman suhteellisuusperiaatteen mukaan, jotta myös kunnan toimielimissä toteutuu kuntalaisten äänestystulos.

Tuntuu siltä, että vaalien jälkeen tehtävien teknisten vaaliliittojen ainoa tarkoitus on muuttaa demokraattisten vaalien tulosta. Vaaliliitot tuntuvat enemmän hyväksyttävältä, jos ne ilmoitetaan rehellisesti ennen vaaleja. Vaalien jälkeen tehtävät tekniset vaaliliitot aiheuttavat helposti tilanteen, missä luottamushenkilöpaikoille valitut henkilöt eivät edusta vaalien tulosta eivätkä äänestäjien tahtoa. Äänestäjä ei siis silloin tiedä, että äänestäessään jotain tiettyä puoluetta antaa tukensa myös täysin toiselle puolueelle, jota ei välttämättä olisi halunnut kannattaa.

Pienempien puolueiden tekemä vaaliliitto mahdollistaa muutokset luottamushenkilöpaikkoihin suurimman äänimäärän saaneen puolueen häviöksi. Teknisillä vaaliliitoilla voi pienempien puolueiden muodostama vaaliliitto saada hallituksen, valtuuston ja lautakuntien puheenjohtajuuden. Tällöin vaaleissa suuremman äänimäärän saanut puolue saattaa saada vähemmän paikkoja kuin suhteellisuusperiaatteen mukaisesti vaalituloksen perus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 152/2020 vp

teella olisi saanut. Tällöin pienemmällä äänimäärällä ja vähemmällä valtuutettujen määrällä voi saada merkittävämpiä luottamuspaikkoja kuin suuremman äänimäärän ja enemmän valtuutettuja saanut puolue.

Äänestystulosta pitää kunnioittaa. Mielestäni olisi hyvä, jos vaaliliitto ilmoitettaisiin ennen vaaleja. Kunnissa on hyvin kirjavia käytäntöjä. Joissakin sovitaan, että vaalitulosta kunnioitetaan, joissain tehdään vaalien jälkeen laskelmoituja vaaliliittoja.

Tärkeintä on tietysti, että ihmiset vaaleissa äänestävät. Oikeus äänestää on erittäin tärkeä, ja sitä tietoa meidän pitää ihmisille välittää. — Kiitos.

20.10 Rami Lehto ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Reijosen lakialoite on ajankohdainen, kohta on taas kuntavaalit. Kyllä se on reilu peli äänestäjiä kohtaan, että vaaliliitot ovat tiedossa ennen vaaleja, että äänestäjät tietävät, mitä äänestävät. Kyllä puolueitten pitäisi pitää huolta myös sitten vaalien jälkeenkin siitä, että ne henkilöt, keitä kuntalaiset ovat äänestäneet, ottavat ne kovimmat paikat lautakunnissa ja hallituksessa, eikä junailla sitä, mitä monesti tapahtuu varsinkin vanhoissa puolueissa, että ne, ketkä siellä kunnallisjärjestöissä pitävät valtaa, vaikka kansa ei heitä paljon äänestäkään, sitten palkitaan niillä hyvillä lautakuntien puheenjohtajapaikoilla tai hallituspaikoilla. Kyllä se vie äänestäjien innokkuutta äänestää, kerta eniten ääniä saaneet eivät sitten saa niitä paikkoja, miten sen pitäisi oikeasti mennä vaalitulosten mukaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.